

*Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton liittohallituksen kannanotto
Sosiaalibarometri 2008:n tulosten pohjalta*

Oikeus palveluihin turvattava lailla

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (STKL) pitää tärkeänä normiohjauksen vahvistamista heikoimpien väestöryhmien suojaksi. Kyse on ihmisryhmistä, jotka eivät pysty pitämään huolta omista oikeuksistaan. Sosiaalibarometrin tulokset kertovat, että ilman nykyistä tiukemmin velvoittavaa lainsäädäntöä ei pystytä riittävästi turvaamaan mielenterveyskuntoutujien ja päihdeongelmaisten palveluita sekä vanhusten ja vammaisten avopalveluita. Niukkoja resursseja jaettaessa näiden ihmisryhmien palvelut jäävät toissijaisiksi ja resurssit suunnataan kunnissa muualle.

Työvoimapolitiittisista tukitoimista ei saa syrjäyttää

STKL vaatii, että vaikeasti työllistyvät on säilytettävä työvoimapolitiittisten toimien piirissä. Työllistämistoimien vaikuttavuuden kriteeriksi ei riitä avoimille työmarkkinoille työllistäminen, joka on nykyinen lähtökohta. Tästä kaikki palveluntuottajat ja järjestöt ovat yksimielisiä. Mikäli avoimille työmarkkinoille työllistäminen nähdään jatkossakin ainoana vaikuttavuuden kriteerinä, siitä syntyy vaikeasti työllistettäviä työvoimapolitiittisten toimien piiristä syrjäyttävä mekanismi.

Monet ihmiset tarvitsevat pitkäjänteisen työllistymisen polun, jossa voidaan edetä vaiheittain työ- ja toimintakyvyn lisääntyessä kohti avoimia työmarkkinoita. Myös näissä aikaisemmissa vaiheissa työvoimapolitiittisilla toimilla on tärkeä merkitys. Työvoimapolitiittisten toimien vaikuttavuuden kriteereitä on laajennettava niin, että ne tunnistavat myös työ- ja toimintakyvyn lisääntymisen. Nyt avoimien työmarkkinoiden ulkopuolella olevat ihmiset ovat käyttämätön voimavara ja heidät on pidettävä kiinni yhteiskunnassa.

Välityömarkkinoiden kehittämisen vastuutahojen keskinäisiä vastuita ja työnjakoa tulee selkiyttää. Sosiaalibarometrin tulosten mukaan tilanne näyttää olevan epäselvä. Vastuuta vaikeasti työllistettävistä pallotellaan taholta toiselle ja heitä myös jätetään työvoimapolitiittisten toimien ulkopuolelle. Tämä kehityssuunta ei ole keskusliiton mielestä hyväksyttävä inhimillisesti eikä taloudellisesti.

Kuntalaiset Paras-uudistuksen keskiöön

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto on huolissaan siitä, että kunta- ja palvelurakennemuutoksen yksi keskeinen lähtökohta, kuntalainen uudistuksen keskiössä, ei ole toteutumassa. Sosiaalibarometrin tulosten mukaan noin puolessa kuntia kuntalaisten palvelutarpeiden kartoituksella ei ole ollut juurikaan vaikutusta uudistuksen toteuttamiseen. Keskusliiton mielestä kuntalaiset tulisi ottaa aktiivisesti mukaan uudistuksen jatkosuunnitteluun ja arviointiin. Heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiaan tulee vahvistaa ja kehittää uudenlaisia palautemekanismeja. Muuten kuntalaisten luottamus kunnalliseen päätöksentekoon heikkenee.

Osassa kuntia lähipalvelut etäännyvät ja palvelurakenne monimutkaistuu. Se voi tuottaa merkittäviä pulmia palvelujen käyttäjille. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton mielestä palveluista tiedottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Muuten entistä suuremmalla joukolla ihmisiä on vaara jäädä palvelujen ulkopuolelle. Jo nyt tärkeä syy palvelujen ulkopuolelle jäämiseen on tiedon puute palveluista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteys varmistettava

Myönteistä on, että sosiaalijohto ja terveysturvan johto ovat asiantuntijoina mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa uudistusta suurimmassa osassa kuntia. Tässä on tapahtunut

merkittävä myönteinen muutos viime vuoteen verrattuna, jolloin vielä viidennes heistä oli valmistelun ulkopuolella.

Paras-uudistuksessa on tavoitteena turvata saumaton yhteys perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon välillä. Osassa kunnista arvioidaan, että yhteys ja yhteistyö sosiaali- ja perusterveydenhuollon välillä heikkenee. Yhteistyön nähdään paranevan hieman useammin erikoissairaanhoidon kuin perusterveydenhuollon kanssa. Kehityksellä voi olla erittäin suuri merkitys saumattomien palvelujen kannalta. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton mielestä on kiinnitettävä erityistä huomiota sen varmistamiseen, että perusterveydenhuollon ja sosiaali- ja terveysturvan yhteys säilyy ja vahvistuu. Uudistuksessa kunnan eri sektoreiden yhteinen hyvinvointivastuu sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen edellytykset uhkaavat heikentyä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteiden synnyttäminen ja koordinaatiovastuiden määrittäminen nousevat jatkossa entistä suuremmaksi haasteeksi.

Lisätietoja:

toiminnanjohtaja Riitta Särkelä, STKL, puh. 050 63 663

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (STKL) on valtakunnallinen sosiaali- ja terveysturvan asiantuntijajärjestö, jonka tärkeimpiä tavoitteita ovat tasa-arvon ja sosiaalisten oikeuksien, erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen ja toimeentuloturvan kehittäminen sekä köyhyyden, syrjäytymisen ja huono-osaisuuden vähentäminen. STKL:n jäseninä on 138 valtakunnallista sosiaali- ja terveysturvan järjestöä, 16 alueellista sosiaali- ja terveysturvan yhdistystä sekä 114 kuntaa. Lisätietoja: www.stkl.fi.